

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Filipa Dienstbiera, soudce JUDr. Tomáše Langáška a soudkyně zpravodajky Mgr. Veroniky Baroňové v právní věci žalobce: **V. H.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, sídlem Křížová 25, Praha 5, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 6. 2017, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 11. 2020, č. j. 2 Ad 25/2017 - 57, o návrhu žalované na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

Kasační stížnosti žalované **se nepřiznává** odkladný účinek.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Podanou kasační stížností se žalovaná (dále též „stěžovatelka“) domáhá zrušení v záhlaví označeného rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým bylo zrušeno rozhodnutí stěžovatelky ze dne 1. 6. 2017, č. j. X, a věc jí byla vrácena k dalšímu řízení. Tímto rozhodnutím stěžovatelka zamítla námitky žalobce a potvrdila prvostupňové rozhodnutí ze dne 5. 4. 2017, č. j. X, kterým byla zamítnuta žádost žalobce o starobní důchod.

[2] Stěžovatelka učinila součástí podané kasační stížnosti návrh na přiznání jejího odkladného účinku. V podaném návrhu uvedla, že předmětem projednávaného případu je zhodnocení „nové“ doby pojištění, a tedy nejspíše i zpětné doplacení důchodové dávky na základě právního názoru, který v napadeném rozsudku zaujal městský soud. Dle stěžovatelky přiznáním odkladného účinku vznikne žalobci újma jen stěží, avšak stěžovatelka o vyplacené prostředky ze státního rozpočtu přijde nenávratně, a to i v případě úspěchu kasační stížnosti. Je tomu tak s ohledem na konstrukci právní úpravy a zákonem stanovených podmínek vracení již vyplacených důchodových dávek.

[3] Žalobce se k návrhu na přiznání odkladného účinku nevyjádřil.

[4] Podle § 107 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), kasační stížnost nemá odkladný účinek. Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat za přiměřeného užití § 73 odst. 2 až 5 s. ř. s.

[5] Podle § 73 odst. 2 s. ř. s. platí, že *soud na návrh žalobce po vyjádření žalované usnesením přiznává žalobě odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem.*

[6] Z citovaných ustanovení vyplývá, že možnost přiznání odkladného účinku kasační stížnosti je ve smyslu § 73 odst. 2 s. ř. s. podmíněna kumulativním naplněním následujících objektivních podmínek: 1) výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí by pro stěžovatele znamenaly nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám; a 2) přiznání odkladného účinku kasační stížnosti nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem. Odkladný účinek má charakter institutu mimořádného, vyhrazeného toliko pro ojedinělé případy. Přiznáním odkladného účinku je prolamována vykonatelnost rozhodnutí, na které je třeba hledět jako na zákonné a věcně správné, dokud není zákonným způsobem zrušeno (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2015, č. j. 6 Azs 163/2015 - 38).

[7] Institut odkladného účinku má primárně poskytovat ochranu žalobci před výkonem či jinými právními následky žalobou napadeného rozhodnutí správního orgánu. Ve vztahu k návrhům na přiznání odkladného účinku podaným žalovaným správním orgánem (jako tomu je v nyní posuzované věci) judikatura Nejvyššího správního soudu (např. již usnesení rozšířeného senátu ze dne 24. 4. 2007, č. j. 2 Ans 3/2006 - 49, č. 1255/2007 Sb. NSS, a usnesení rozšířeného senátu ze dne 1. 7. 2015, č. j. 10 Ads 99/2014 - 58, č. 3270/2015 Sb. NSS) vychází z toho, že zatímco žalobce bude zpravidla spojovat újmu se svými subjektivními právy, která mohou okamžitý výkon či jiné právní následky rozhodnutí správního orgánu (resp. krajského soudu) skutečně závažně ohrozit, žalovaný správní orgán subjektivní práva nemá. Tím spíše tedy nemůže mít práva, jež by mohla být výkonem nebo jinými právními následky kasační stížností napadeného rozsudku krajského soudu ohrožena. Jeho úkolem je hájit v soudním řízení zákonnost jím vydaného správního rozhodnutí. Otázka zákonnosti rozsudku krajského soudu, resp. skutečnost, že jej žalovaný správní orgán napadl kasační stížností, nemůže být sama o sobě důvodem pro přiznání odkladného účinku.

[8] V zájmu zachování zásady rovnosti v řízení před soudem nicméně nelze ani žalovanému správnímu orgánu (jako stěžovateli) odeprít právo domáhat se přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Půjde však o případy výjimečné, „*kdy odložení účinků rozhodnutí krajského soudu bude podmíněno ochranou důležitého veřejného zájmu, jež obroženi bude v konkrétním případě představovat právě onu nepoměrně větší újmu, než která přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jež nebude v rozporu s jiným veřejným zájmem*“ (výše citované usnesení rozšířeného senátu č. j. 10 Ads 99/2014 - 58, bod [27]). Judikatura Nejvyššího správního soudu k těmto ojedinělým případům řadí např. vrácení řidičského oprávnění duševně choré osobě, vystavení zbrojního průkazu nebezpečnému recidivistovi, udělení povolení k obchodu s vojenským materiálem zločinnému podniku, apod. (usnesení ze dne 19. 11. 2015, č. j. 6 Ads 228/2015 - 36, ve spojení s výše citovaným usnesením rozšířeného senátu č. j. 2 Ans 3/2006 - 49).

[9] V posuzované věci stěžovatelka jako důvod pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti uvedla, že pokud by Nejvyšší správní soud vyhověl její kasační stížnosti, zrušil napadený rozsudek městského soudu a zároveň by kasační stížností nebyl přiznán odkladný účinek, nebylo by již možné napravit některé důsledky plynoucí z rozsudku městského soudu. Konkrétně by došlo k nevratnému vyplacení doplatku důchodu žalobci. Hypoteticky tedy v daném případě může dojít k situaci, kdy rozhodnutí o kasační stížnosti nebude mít v části již vyplacených dávek *de facto* žádné důsledky, neboť podle § 56 odst. 1 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, *zjistí-li se, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen ve vyšší částce, než v jaké náleží, nebo byl přiznán nebo se vyplácí neprávem, důchod se sníží nebo odejme nebo jeho výplata se zastaví, a to ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byl vyplácen*. Účinky odejmutí nebo snížení důchodu tak působí pouze *pro futuro*, nikoli zpětně. Současně dle § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, platí, že plátce důchodu má vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky jen tehdy, *byl-li důchod*

pokračování

vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel.

[10] Přímo k hrozbě nevratného vyplacení důchodových dávek se již v citovaném usnesení č. j. 10 Ads 99/2014 - 58 vyjádřil rozšířený senát (bod [30]): „*Ohrožení veřejného zájmu nemůže zpravidla představovat ani přiznání a vyplacení určité částky důchodu. Náklady důchodového pojištění jsou součástí nákladů státního rozpočtu; s ohledem na jeho rozsah a obsah je i případné vyplacení neprávem přiznané dávky újmou spíše zanedbatelnou.*“ Uvedené znamená, že ani přiznání a vyplacení určité částky důchodu (doplatku důchodu) zásadně nepředstavuje újmu takové intenzity, která by odůvodňovala přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Užil-li rozšířený senát výrazu „zpravidla“, předznamenává to, že nelze vyloučit existenci odchylek; ty však mohou mít podobu jen zcela výjimečných a ojedinělých situací. Jinými slovy, k tvrzené újmě v podobě vyplacení důchodu a s tím spojeného rizika, že rozhodnutí o kasační stížnosti nebude mít v části již vyplacených dávek *de facto* žádné důsledky [§ 56 odst. 1 písm. c) zákona o důchodovém pojištění ve spojení s § 118a odst. 1 zákona o provádění sociálního zabezpečení], by musela přistoupit ještě další - svou povahou výjimečná a závažná - okolnost, na jejímž základě by soud dospěl k závěru, že zde existuje potenciální ohrožení veřejného zájmu v míře opodstatňující přiznání odkladného účinku (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 12. 2019, č. j. 7 Ads 397/2019 - 17, bod [12]).

[11] V projednávané věci však stěžovatelka netvrdila ani neosvědčila, že by vedle nezvratného vyplacení jednotlivých měsíčních splátek důchodu a doplatku důchodu existovala ještě další výjimečná okolnost ve výše uvedeném smyslu, jejíž intenzita by Nejvyšší správní soud mohla vést k závěru o naplnění podmínek pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Stěžovatelka ani nevyčíslila újmu, která jí v případě nepřiznání odkladného účinku hrozí, což vzhledem k povaze tvrzené újmy (v podobě nenávratné ztráty vyplacených prostředků ze státního rozpočtu) nedává Nejvyššímu správnímu soudu možnost relevantně posoudit závažnost újmy hrozící stěžovatelce a poměřit ji s újmou hrozící žalobci.

[12] Přestože nepřiznání odkladného účinku kasační stížnosti může v projednávané věci vést k tomu, že pokud jde o hledisko vyplaceného důchodu, může mít rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti *de facto* pouze akademické účinky, nejedná se bez dalšího o natolik závažné právní následky, které by bylo možno pokládat za nepoměrně větší újmu ve smyslu § 73 odst. 2 s. ř. s. Podstatné je, že přezkum napadeného rozsudku městského soudu na základě kasační stížnosti jakožto mimořádného opravného prostředku je způsobilý nezákonnost, resp. jiné vady v rozhodovací činnosti soudu, napravit.

[13] S ohledem na výše uvedené tak Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že výkon kasační stížností napadeného rozsudku městského soudu v daném případě nepředstavuje pro stěžovatelku nepoměrně větší újmu, neboť se nejedná o situaci výjimečnou, na které by byl dán důležitý veřejný zájem. Nejvyšší správní soud proto stěžovatelce nevyhověl a kasační stížnosti odkladný účinek podle § 107 ve spojení s § 73 odst. 2 s. ř. s. nepřiznal.

[14] Závěrem Nejvyšší správní soud doplňuje, že z usnesení o přiznání či nepřiznání odkladného účinku kasační stížnosti nelze dovozovat jakékoli závěry ohledně toho, jak bude rozhodnuto o samotné kasační stížnosti (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2005, č. j. 8 As 26/2005 - 76, č. 1072/2007 Sb. NSS).

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. února 2021

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu